Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

12 mai 2022 *

„Recurs – Articolul 265 TFUE – Acțiune în constatarea abținerii de a acționa – Directiva 93/42/CEE – Dispozitive medicale – Articolul 8 alineatele (1) și (2) – Procedura de aplicare a clauzei de protecție – Notificarea de către un stat membru cu privire la o decizie de interzicere a introducerii pe piață a unui dispozitiv medical – Lipsa de reacție prelungită a Comisiei Europene – Inexistența unei decizii – Admisibilitate – Calitate procesuală activă – Termen de introducere a acțiunii – Solicitarea de a acționa într-un termen rezonabil – Principiul bunei administrări – Obligația de motivare ce revine Tribunalului Uniunii Europene”

În cauza C-430/20 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introdus la 11 septembrie 2020,

Christoph Klein, cu domiciliul în Großgmain (Austria), reprezentat de H.-J. Ahlt, Rechtsanwalt,

recurent,

cealaltă parte din procedură fiind:

Comisia Europeană, reprezentată inițial de C. Hermes, F. Thiran și M. Jáuregui Gómez, iar ulterior de C. Hermes și F. Thiran, în calitate de agenți,

pârâtă în primă instanță,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul A. Arabadjiev, președintele Camerei întâi, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a doua, doamna I. Ziemele (raportoare) și domnii T. von Danwitz, P. G. Xuereb și A. Kumin, judecători,

avocat general: domnul P. Pikamäe,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

* Limba de procedură: germana.

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin recursul formulat, domnul Christoph Klein solicită anularea Ordonanței Tribunalului Uniunii Europene din 2 iulie 2020, Klein/Comisia (T-562/19, nepublicată, denumită în continuare „ordonanța atacată”, EU:T:2020:300), prin care i s-a respins ca inadmisibilă acțiunea întemeiată pe articolul 265 TFUE având ca obiect constatarea faptului că în mod nelegal Comisia Europeană s-a abținut să acționeze în cadrul procedurii de aplicare a clauzei de protecție inițiate la 7 ianuarie 1998 de Republica Federală Germania și să adopte o decizie în conformitate cu Directiva 93/42/CEE a Consiliului din 14 iunie 1993 privind dispozitivele medicale (JO 1993, L 169, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 11, p. 244) în legătură cu dispozitivul de ajutor pentru inhalare (denumit în continuare „dispozitivul Inhaler”).

Cadrul juridic

2 Articolul 8 din Directiva 93/42, intitulat „Clauză de protecție”, prevede:

„(1) În cazul care un stat membru constată că dispozitivele menționate în articolul 4 la alineatul (1) și la alineatul (2) a doua liniuță, care sunt corect instalate, întreținute și utilizate în conformitate cu scopul propus pot să compromită sănătatea și/sau siguranța pacienților, utilizatorilor sau, după caz, a altor persoane, statul membru respectiv ia toate măsurile provizorii necesare pentru a retrage aceste dispozitive de pe piață sau pentru a interzice sau restrânge introducerea lor pe piață sau punerea lor în funcțiune. Statul membru notifică imediat Comisia asupra acestor măsuri, precizând motivele deciziei luate, iar în cazul în care neconformitatea cu prezenta directivă se datorează, în mod special:

(a) nerespectării cerințelor esențiale menționate la articolul 3;

(b) aplicării incorecte a standardelor menționate la articolul 5, în măsura în care se pretinde că standardele respective au fost aplicate;

(c) unor deficiențe ale standardelor.

(2) Comisia procedează la consultări cu părțile implicate, în cel mai scurt timp posibil. În cazul în care, în urma acestor consultări, Comisia constată că:

– măsurile sunt justificate, ea informează imediat statul membru care a avut inițiativa, precum și celelalte state membre; în cazul în care decizia menționată la alineatul (1) este motivată [de] lacune ale standardelor, după consultarea părților implicate, Comisia sesizează în termen de două luni comitetul menționat la articolul 6 în cazul în care statul membru care a luat decizia intenționează să o mențină și inițiază procedurile menționate la articolul 6;

– măsurile nu sunt justificate, ea informează imediat statul membru care a luat inițiativa, precum și producătorul sau reprezentantul său autorizat stabilit în [Uniunea Europeană].

(3) În cazul în care un dispozitiv neconform poartă marcajul CE, statul membru competent ia măsurile corespunzătoare împotriva celui care a aplicat marcajul și informează Comisia și celelalte state membre în acest sens.

(4) Comisia se asigură că statele membre sunt în permanență informate de derularea și de rezultatele acestei proceduri.”

3 Articolul 18 din această directivă, intitulat „Aplicare incorectă a marcajului CE”, prevede:

„Fără a aduce atingere articolului 8:

(a) în cazul în care un stat membru constată că marcajul CE este aplicat incorect, producătorul sau reprezentantul său autorizat stabilit în [Uniune] este obligat să pună capăt acestei încălcări, în condițiile impuse de către statul membru respectiv;

(b) în cazul în care nerespectarea nu încetează, statul membru ia toate măsurile adecvate pentru a limita sau a interzice introducerea pe piață a produsului respectiv sau pentru a se asigura că acesta este retras de pe piață, în conformitate cu procedura menționată la articolul 8.

[…]”

Istoricul cauzei

4 Istoricul cauzei este prezentat la punctele 1-30 din ordonanța atacată după cum urmează:

„1 Reclamantul […] este directorul atmed AG, o societate pe acțiuni de drept german aflată în prezent în insolvență. Acesta este și inventatorul unui dispozitiv care ajută persoanele cu astm să inhaleze, pe care l-a brevetat la începutul anilor ’90.

Decizia de interzicere a dispozitivului Inhaler

2 Între anii 1996 și 2001, fabricarea [dispozitivului Inhaler] a fost încredințată întreprinderii Primed Halberstadt GmbH în numele Broncho-Air Medizintechnik AG. Această din urmă societate era de asemenea distribuitorul dispozitivului menționat, sub denumirea Inhaler Broncho Air® […] La momentul introducerii sale pe piața germană, dispozitivul menționat purta marcajul CE pentru a atesta conformitatea sa cu cerințele esențiale ale Directivei [93/42].

3 În anul 1996, autoritățile germane au transmis societății Broncho-Air Medizintechnik un proiect de decizie prin care urmărea să interzică dispozitivul Inhaler. În acest proiect, autoritățile menționate au explicat că, din cauza lipsei unei evaluări clinice exhaustive, aveau îndoieli privind conformitatea acestui dispozitiv cu cerințele esențiale prevăzute de Directiva 93/42. Acestea și-au exprimat de asemenea intenția de a retrage exemplarele dispozitivului respectiv deja introduse pe piață.

4 La data de 22 mai 1997, Broncho-Air Medizintechnik a adresat autorităților germane o scrisoare prin care le informa că dispozitivul Inhaler nu mai fusese introdus pe piață de la 1 ianuarie 1997 și că distribuția sa urmează să fie suspendată până când vor fi disponibile studii și teste suplimentare cu privire la conformitatea produsului respectiv cu Directiva 93/42. Aceasta a comunicat de asemenea autorităților germane faptul că dispozitivul în cauză nu fusese distribuit în străinătate.

5 La data de 23 septembrie 1997, autoritățile germane au adoptat o decizie prin care au interzis societății Primed Halberstadt introducerea pe piață a dispozitivului Inhaler. În această decizie, autoritățile germane au arătat în esență că, în conformitate cu avizul emis de Bundesinstitut für Arzneimittel und Medizinprodukte (Institutul Federal pentru Medicamente și Dispozitive Medicale, Germania), dispozitivul Inhaler nu îndeplinea cerințele esențiale prevăzute în anexa I la Directiva 93/42, întrucât caracterul său inofensiv nu a fost suficient demonstrat în mod științific având în vedere elementele puse la dispoziție de producător. Împotriva acestei decizii de interzicere, a fost formulată o procedură de opoziție administrativă în temeiul [Verwaltungsgerichtsordnung] [(Legea germană privind jurisdicția administrativă) din 21 ianuarie 1960 (BGBl. 1960 I, p. 17), în versiunea sa aplicabilă prezentei proceduri].

6 La data de 7 ianuarie 1998, autoritățile germane au trimis Comisiei […] o scrisoare, intitulată «Procedura de aplicare a clauzei de protecție întemeiată pe articolul 8 din Directiva 93/42 privind [dispozitivul Inhaler]», în care comunicau acesteia decizia de interzicere din 23 septembrie 1997.

7 În urma acestei notificări a autorităților germane, Comisia nu a adoptat nicio decizie.

Decizia de interzicere a dispozitivului effecto

8 La data de 16 iunie 2000, drepturile exclusive de exploatare a dispozitivului medical al reclamantului au fost cesionate societății atmed. În urma acestei cesiuni, dispozitivul menționat a fost, începând din anul 2002, distribuit exclusiv de atmed sub denumirea «effecto®» (denumit în continuare «dispozitivul effecto»). În anul 2003, această societate a preluat de asemenea producerea acestuia. La momentul introducerii sale pe piața germană, dispozitivul menționat purta marcajul CE, care atesta conformitatea sa cu cerințele esențiale prevăzute de Directiva 93/42.

9 La data de 18 mai 2005, autoritățile germane au adoptat o decizie prin care au interzis societății atmed să introducă pe piață dispozitivul effecto. În esență, acestea au apreciat că procedura de evaluare a conformității, în special evaluarea clinică, nu fusese efectuată în mod adecvat și că, pentru acest motiv, nu se putea considera că respectivul dispozitiv respecta cerințele esențiale prevăzute de Directiva 93/42. Această decizie nu a fost notificată Comisiei de autoritățile germane conform articolului 8 alineatul (1) din Directiva 93/42.

10 La 16 ianuarie și la 17 august 2006, atmed a contactat serviciile Comisiei denunțând faptul că autoritățile germane nu le notificaseră decizia de interzicere din 18 mai 2005. În opinia sa, procedura de aplicare a clauzei de protecție ar fi trebuit să fie declanșată în temeiul articolului 8 din Directiva 93/42.

11 La data de 6 octombrie 2006, în lumina informațiilor primite de la atmed, Comisia a întrebat autoritățile germane dacă, în opinia lor, erau îndeplinite condițiile privind o procedură de aplicare a clauzei de protecție potrivit articolului 8 alineatul (1) din Directiva 93/42.

12 La 12 decembrie 2006, Republica Federală Germania a explicat Comisiei că, în opinia sa, procedura inițiată prin trimiterea scrisorii din 7 ianuarie 1998 cu privire la dispozitivul Inhaler constituia o procedură de aplicare a clauzei de protecție în sensul acestei dispoziții și că nu se justifica o nouă procedură pentru același dispozitiv purtând o altă denumire. În plus, autoritățile germane au informat Comisia despre îndoielile lor care persistau legate de

conformitatea dispozitivului effecto cu cerințele esențiale prevăzute de Directiva 93/42 și, prin urmare, au solicitat Comisiei să confirme decizia de interzicere din 18 mai 2005. La 13 decembrie 2006, Comisia a informat atmed cu privire la răspunsul autorităților germane.

13 La data de 18 decembrie 2006, atmed a solicitat Comisiei să deschidă împotriva Republicii Federale Germania o procedură în constatarea neîndeplinirii obligațiilor în temeiul articolului 226 CE și să dea curs procedurii de aplicare a clauzei de protecție care, în opinia sa, fusese activată în cursul anului 1998.

14 La data de 27 ianuarie 2007, reclamantul și Broncho-Air Medizintechnik au semnat un acord prin care această societate i-a cedat reclamantului drepturile sale în legătură cu dispozitivul Inhaler.

15 La data de 22 februarie 2007, Comisia a propus autorităților germane să evalueze decizia din 18 mai 2005 în contextul procedurii de aplicare a clauzei de protecție din 1998 și să o reconsidere pe baza noilor informații. Potrivit Comisiei, această cale permitea evitarea unei noi notificări și asigura o mai mare eficiență.

16 La data de 18 iulie 2007, Comisia a comunicat autorităților germane concluzia sa potrivit căreia situația cu care fuseseră sesizate corespundea, în realitate, unui caz de aplicare incorectă a marcajului CE și, pentru acest motiv, trebuia soluționată în lumina articolului 18 din Directiva 93/42. În această privință, Comisia avea îndoieli că dispozitivul effecto nu putea îndeplini cerințele esențiale prevăzute de directiva menționată. În schimb, aceasta a apreciat că erau necesare date clinice suplimentare pentru a dovedi că dispozitivul effecto era conform cu cerințele respective și a invitat autoritățile germane să coopereze strâns cu atmed pentru a stabili care erau datele care lipseau. Comisia a remis reclamantului o copie a scrisorii adresate autorităților germane în acest sens.

17 În cursul anului 2008, reclamantul a adresat Parlamentului European o petiție cu privire la insuficienta implicare a Comisiei. La data de 19 ianuarie 2011, Parlamentul a adoptat Rezoluția P7_TA (2011) 0017.

18 La data de 9 martie 2011, reclamantul a solicitat Comisiei plata unei despăgubiri în cuantum de 170 de milioane de euro pentru atmed și de 130 de milioane de euro pentru el însuși. La 11 martie 2011, Comisia a respins cererea de despăgubiri formulată de reclamant.

Procedura în fața Tribunalului și a Curții

19 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 15 septembrie 2011, reclamantul a introdus o acțiune în despăgubire întemeiată pe dispozițiile coroborate ale articolului 268 și ale articolului 340 al doilea paragraf TFUE.

20 Prin Hotărârea din 21 ianuarie 2014, Klein/Comisia (T-309/10, EU:T:2014:19), Tribunalul a respins această acțiune în esență pentru lipsa unui comportament nelegal al Comisiei în temeiul Directivei 93/42, atât în ceea ce privește interzicerea dispozitivului Inhaler, cât și în ceea ce privește interzicerea dispozitivului effecto.

21 Prin Hotărârea din 22 aprilie 2015, Klein/Comisia (C-120/14 P, nepublicată, EU:C:2015:252), Curtea a anulat în parte Hotărârea din 21 ianuarie 2014, Klein/Comisia (T-309/10, EU:T:2014:19), și a trimis cauza spre rejudecare la Tribunal. Pe de o parte, în ceea ce privește interzicerea introducerii pe piață a dispozitivului Inhaler, Curtea a apreciat că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a statuat că Comisia nu era obligată să adopte o decizie în conformitate cu articolul 8 alineatul (2) din Directiva 93/42 în urma primirii scrisorii din 7 ianuarie 1998. Pe de altă parte, în ceea ce privește interzicerea dispozitivului effecto, Curtea a respins ca inadmisibil motivul formulat de recurent prin care solicita să se constate erorile Tribunalului din această parte a hotărârii.

22 În rejudecare, Tribunalul, prin Hotărârea din 28 septembrie 2016, Klein/Comisia (T-309/10 RENV, nepublicată, EU:T:2016:570), a examinat celelalte condiții referitoare la angajarea, în conformitate cu jurisprudența constantă, a răspunderii extracontractuale a Uniunii […] și a respins din nou acțiunea reclamantului.

23 De la bun început, Tribunalul a respins ca inadmisibil capătul de cerere formulat de reclamant prin care solicita o despăgubire ca urmare a abținerii de a acționa a Comisiei în legătură cu dispozitivul effecto. În această privință, Tribunalul s-a întemeiat pe caracterul definitiv, conferit prin Hotărârea din 22 aprilie 2015, Klein/Comisia (C-120/14 P, nepublicată, EU:C:2015:252), constatării potrivit căreia nu se putea reproșa Comisiei nicio abținere de a acționa în ceea ce privește dispozitivul menționat. În continuare, Tribunalul a statuat că încălcarea dreptului Uniunii săvârșită, potrivit Curții, de Comisie, în ceea ce privește interzicerea introducerii pe piață a dispozitivului Inhaler, trebuia considerată suficient de gravă. De altfel, referitor la problema dacă articolul 8 din Directiva 93/42 conferă drepturi reclamantului, astfel cum impune jurisprudența constantă, Tribunalul a considerat că reclamantul putea invoca numai drepturile la despăgubire cesionate de Broncho-Air Medizintechnik în temeiul înțelegerii din 27 ianuarie 2007 și că acesta nu poate invoca drepturi la despăgubiri legate de condiția sa personală sau de atmed, întrucât ele nu intră sub incidența normei de protecție prevăzute la articolul 8 alineatul (2) din Directiva 93/42. În sfârșit, în ceea ce privește legătura de cauzalitate, Tribunalul a constatat că, presupunând că ar fi fost dovedită existența tuturor prejudiciilor pe care le invoca reclamantul, nu se poate oricum stabili o legătură de cauzalitate directă între respectivele prejudicii și comportamentul nelegal al Comisiei.

24 În urma recursului formulat de recurent, Curtea, prin Hotărârea din 6 septembrie 2018, Klein/Comisia (C-346/17 P, EU:C:2018:679), a anulat în parte Hotărârea din 28 septembrie 2016, Klein/Comisia (T-309/10 RENV, nepublicată, EU:T:2016:570), în măsura în care Tribunalul a respins acțiunea pentru motivul că reclamantul nu dovedise existența unei legături de cauzalitate directe și suficiente de natură să angajeze răspunderea Uniunii. În schimb, Curtea a respins motivele formulate de recurent vizând repunerea în discuție a celorlalte concluzii ale Tribunalului, în special, pe de o parte, cea potrivit căreia lipsa unui comportament nelegal al Comisiei în ceea ce privește dispozitivul effecto avea caracter definitiv și, pe de altă parte, cea potrivit căreia recurentul nu putea invoca drepturi la despăgubiri legate de condiția sa personală, întrucât norma de protecție prevăzută la articolul 8 alineatul (2) din Directiva 93/42 nu îi era aplicabilă. În sfârșit, în conformitate cu articolul 61 primul paragraf a doua teză din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, Curtea a decis să se pronunțe definitiv asupra litigiului și a respins acțiunea. În această privință, Curtea a statuat în esență că recurentul nu respectase obligația care îi revenea de a prezenta probe concludente cu privire la întinderea prejudiciului invocat.

Demersuri ulterioare Hotărârii din 6 septembrie 2018, Klein/Comisia (C-346/17 P)

25 La data de 28 septembrie 2018, reclamantul a adresat o scrisoare Comisiei în care a făcut referire la Hotărârea din 6 septembrie 2018, Klein/Comisia (C-346/17 P, EU:C:2018:679). În această scrisoare, el invita instituția menționată, pe de o parte, să adopte de îndată o decizie, în temeiul articolului 8 alineatul (2) din Directiva 93/42, în ceea ce privește interzicerea introducerii pe piață a dispozitivului Inhaler, și, pe de altă parte, să inițieze o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor împotriva Republicii Federale Germania, motivat de faptul că nu a declanșat procedura de aplicare a clauzei de protecție, în conformitate cu articolul 8 alineatul (1) din această directivă, în ceea ce privește interzicerea dispozitivului pe piață.

26 La 21 noiembrie și la 18 decembrie 2018, Comisia i-a răspuns reclamantului prin două scrisori. În prima scrisoare, Comisia a indicat că prima lui solicitare era în curs de analiză și că va fi informat în cazul în care Comisia va relua examinarea procedurii de aplicare a clauzei de protecție inițiate la 7 ianuarie 1998 de autoritățile germane și va începe, în acest scop, consultări cu părțile în cauză, conform articolului 8 alineatul (2) din Directiva 93/42. În ceea ce privește a doua lui cerere, Comisia i-a adus la cunoștință reclamantului că nu va fi făcut niciun demers împotriva Republicii Federale Germania. În a doua scrisoare, Comisia i-a transmis reclamantului un chestionar detaliat privind aspecte de fapt și de drept referitoare la interzicerea introducerii pe piață a dispozitivului Inhaler și la procedura de aplicare a clauzei de protecție inițiate de autoritățile germane. Reclamantul a răspuns la acest chestionar al Comisiei la 14 ianuarie 2019.

27 La 6 februarie 2019, reclamantul a contactat Comisia solicitând o întâlnire personală cu membrul Comisiei competent în domeniul pieței interne, precum și cu secretarul general al instituției. O astfel de cerere a fost respinsă de Comisie la 21 februarie 2019.

28 La 4 aprilie 2019, recurentul a adresat secretarului general al Comisiei o nouă scrisoare prin care solicita în esență să i se comunice dacă va fi adoptată, în conformitate cu articolul 8 alineatul (2) din Directiva 93/42, o decizie în ceea ce privește dispozitivul Inhaler. În această scrisoare, el arăta de asemenea că, în lipsa unui răspuns din partea Comisiei înainte de data de 12 aprilie 2019, va introduce o acțiune la Tribunal.

29 La data de 29 aprilie 2019, reclamantul l-a contactat pe președintele Comisiei prin e-mail, punându-i în copie pe secretarul general al Consiliului Uniunii Europene și pe președintele Parlamentului. În acest e-mail, îi solicita președintelui Comisiei să ia măsuri împotriva refuzului membrului Comisiei competent, în ceea ce privește dispozitivul Inhaler, pentru a se pune capăt încălcărilor persistente ale dreptului Uniunii. La 13 mai 2019, reclamantul l-a contactat pentru ultima dată pe președintele Comisiei, solicitând daune interese ca urmare a lipsei unei decizii privind dispozitivul Inhaler.

30 La 26 iulie 2019, Comisia i-a adresat reclamantului o scrisoare prin care reitera în esență conținutul expus în scrisoarea sa din 21 noiembrie 2018.”

Acțiunea în fața Tribunalului și ordonanța atacată

5 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 14 august 2019, reclamantul a introdus o acțiune întemeiată pe articolul 265 TFUE prin care a solicitat constatarea faptului că în mod nelegal Comisia s-a abținut să acționeze în cadrul procedurii de aplicare a clauzei de protecție inițiate la 7 ianuarie 1998 de Republica Federală Germania și să adopte o decizie în conformitate cu Directiva 93/42 în legătură cu dispozitivul Inhaler.

6 Prin act separat depus la grefa Tribunalului la 24 octombrie 2019, Comisia a ridicat o excepție de inadmisibilitate în temeiul articolului 130 din Regulamentul de procedură al Tribunalului, întemeiată, în primul rând, pe lipsa parțială a calității procesuale active a reclamantului, în al doilea rând, pe caracterul nerezonabil al termenului în care reclamantul a adresat acesteia solicitarea de a acționa și, în al treilea rând, pe caracterul tardiv al acțiunii în primă instanță.

7 În ordonanța atacată, în primul rând, Tribunalul a considerat că acțiunea în constatarea abținerii de a acționa introdusă de recurent trebuia declarată inadmisibilă întrucât acțiunea fusese introdusă pentru a invoca drepturi legate de „condiția personală” a acestuia. În schimb, Tribunalul a constatat că reclamantul avea calitate procesuală activă în măsura în care a introdus acțiunea în calitate de beneficiar al cesionării drepturilor încheiate între el și Broncho-Air Medizintechnik.

8 În al doilea rând, Tribunalul a statuat că acțiunea respectivă fusese formulată tardiv, întrucât termenul de introducere a acțiunii în temeiul articolului 265 TFUE, ca urmare a solicitării de a acționa formulate de recurent prin scrisoarea din 28 septembrie 2018, a expirat la 13 februarie 2019, iar acțiunea fusese introdusă la 14 august 2019 și, din acest motiv, trebuia respinsă ca inadmisibilă.

9 În al treilea rând, în ceea ce privește caracterul nerezonabil al termenului în care recurentul a adresat Comisiei solicitarea de a acționa întemeiată pe articolul 265 al doilea paragraf TFUE, Tribunalul a admis de asemenea, cu titlu suplimentar, critica invocată de această instituție, astfel încât Tribunalul a statuat că acțiunea în primă instanță trebuia în orice caz să fie respinsă ca inadmisibilă pentru acest motiv.

Concluziile părților în recurs

10 Recurentul solicită Curții:

– anularea ordonanței atacate;

– constatarea faptului că acțiunea în primă instanță este admisibilă și că Tratatul FUE a fost încălcat de Comisie întrucât aceasta a rămas inactivă în cadrul procedurii de aplicare a clauzei de protecție privind dispozitivul Inhaler inițiate de Republica Federală Germania la 7 ianuarie 1998 și a omis să adopte o decizie în temeiul articolului 8 alineatul (2) din Directiva 93/42 sau, cu titlu subsidiar, trimiterea cauzei spre rejudecare la Tribunal și

– obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

11 Comisia solicită Curții:

– respingerea recursului în totalitate și

– obligarea recurentului la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la recurs

12 În recurs, recurentul contestă motivele pentru care Tribunalul i-a respins acțiunea ca inadmisibilă.

13 În ceea ce privește, în primul rând, lipsa parțială a calității sale procesuale active, recurentul invocă trei motive întemeiate, primul, pe o denaturare a probelor și a faptelor, precum și pe o interpretare juridică eronată a dreptului invocat, al doilea, pe o denaturare a probelor și a faptelor în ceea ce privește poziția sa în calitate de mandatar general și, al treilea, pe calificarea juridică eronată a dreptului său și pe o încălcare a dreptului Uniunii.

14 În ceea ce privește, în al doilea rând, caracterul tardiv al acțiunii formulate în primă instanță, recurentul invocă două motive întemeiate, primul, pe o stabilire eronată a momentului de la care începe să curgă termenul de introducere a acțiunii, prevăzut la articolul 265 TFUE, și, al doilea, pe o denaturare a faptelor și pe o încălcare a principiului protecției încrederii legitime.

15 În ceea ce privește, în al treilea rând, caracterul nerezonabil al termenului scurs înainte de solicitarea de a acționa adresată de recurent Comisiei, acesta invocă trei motive întemeiate, primul, pe denaturarea probelor și a faptelor, precum și pe o interpretare juridică eronată, al doilea, pe încălcarea obligației de motivare și, al treilea, pe încălcarea articolului 8 alineatul (2) din Directiva 93/42, a articolului 28 și următoarele și a articolului 265 TFUE, precum și a articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).

Cu privire la lipsa parțială a calității procesuale active a recurentului

Cu privire la primul motiv, întemeiat pe o denaturare a probelor și a faptelor, precum și pe o interpretare juridică eronată a dreptului invocat

– *Argumentele părților*

16 Recurentul contestă concluzia de la punctul 53 din ordonanța atacată, potrivit căreia acțiunea trebuie declarată inadmisibilă întrucât a fost introdusă pentru a valorifica dreptul la despăgubiri legat de condiția sa personală. În această privință, ar rezulta în mod direct din această acțiune, din argumentația invocată în primă instanță și din înscrisurile prezentate că recurentul nu a introdus acțiunea pentru a invoca dreptul la despăgubiri. Ar rezulta că Tribunalul a denaturat probele și faptele și că a făcut o interpretare juridică eronată a dreptului invocat.

17 Comisia contestă argumentația recurentului.

– *Aprecierea Curții*

18 Este necesar să se constate că punctul 53 din ordonanța atacată conține, în limba de procedură, o eroare materială întrucât în cuprinsul acesteia se menționează că recurentul a introdus acțiunea „pentru a valorifica dreptul său la despăgubiri legat de calitatea sa personală”. Reiese totuși clar din motivarea ordonanței atacate, în special din cuprinsul punctelor 41-52 din aceasta, că Tribunalul nu a considerat în vreun fel că recurentul urmărea să invoce un astfel de drept la despăgubiri în cadrul procedurii de față.

19 Desigur, la punctul 44 din ordonanța atacată, Tribunalul s-a referit la anumite constatări făcute în Hotărârea din 28 septembrie 2016, Klein/Comisia (T-309/10 RENV, EU:T:2016:570), potrivit cărora recurentul nu putea invoca dreptul „la despăgubiri” legat de „condiția personală” a acestuia. Totuși, în această privință, Tribunalul a precizat la punctul 45 din ordonanța menționată că respectivele considerații, deși se circumscriau unei acțiuni în răspundere extracontractuală întemeiate pe coroborarea articolelor 268 și 340 TFUE, erau relevante în ceea ce privește subiectele de drept a căror situație juridică trebuie considerată afectată de articolul 8 alineatul (2) din Directiva 93/42 și, prin urmare, erau pe deplin aplicabile în speță.

20 În aceste condiții, primul motiv trebuie înlăturat.

Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe o denaturare a probelor și a faptelor în ceea ce privește poziția recurentului în calitate de mandatar general

– *Argumentele părților*

21 Recurentul arată că, la punctul 50 din ordonanța atacată, Tribunalul a denaturat probele și faptele în ceea ce privește poziția sa în calitate de mandatar general. Astfel, Tribunalul ar fi ignorat faptul că recurentul era mandatarul general al Broncho-Air Medizintechnik, în sensul articolului 8 alineatul (2) din Directiva 93/42, ca atare, recurentul ar fi vizat în mod direct de abținerea de a acționa a Comisiei, iar situația sa juridică ar fi afectată personal.

22 Comisia contestă argumentația recurentului.

– *Aprecierea Curții*

23 Potrivit unei jurisprudențe constante, atunci când invocă o denaturare a elementelor de probă de către Tribunal, recurentul trebuie, conform articolului 256 TFUE, articolului 58 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și articolului 168 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul de procedură al Curții, să indice cu precizie elementele care ar fi fost denaturate de Tribunal și să demonstreze erorile de analiză care, în opinia sa, ar fi condus Tribunalul la această denaturare. Pe de altă parte, tot potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, o denaturare trebuie să reiasă în mod evident din înscrisurile de la dosar, fără a fi necesară o nouă apreciere a faptelor și a probelor (Hotărârea din 8 martie 2016, Grecia/Comisia, C-431/14 P, EU:C:2016:145, punctul 32 și jurisprudența citată).

24 În speță, trebuie să se constate că Tribunalul a arătat la punctul 40 din ordonanța atacată că, pentru a demonstra că abținerea de a acționa a Comisiei îl viza direct și individual, recurentul a „invocat în special condiția sa de inventator al dispozitivului Inhaler, precum și condiția sa de licențiator în raport cu Broncho-Air Medizintechnik și de acționar principal al atmed” și că acesta era „afectat mai mult decât orice pe plan economic”.

25 Pe de o parte, o astfel de constatare nu pare viciată de o denaturare. Astfel, în cererea introductivă depusă la Tribunal, recurentul s-a limitat, pe de o parte, să invoce că avea calitate procesuală activă potrivit articolului 265 al treilea paragraf TFUE „în temeiul împuternicirii atașate în anexă”, această împuternicire dovedind calitatea sa de mandatar general al Broncho-Air Medizintechnik. Pe de altă parte, în observațiile sale cu privire la excepția de inadmisibilitate a acestei cereri introductive, recurentul a adăugat că „abținerea de a acționa a [Comisiei] îl viza de asemenea direct în mod personal”. În opinia sa, el „nu este doar inventatorul dispozitivului «Inhaler» în discuție în cauză, ci și licențiator în raport cu Broncho-Air Medizintechnik […], precum și acționar principal al atmed AG (aflată în lichidare)”. Prin urmare, ar fi „afectat mai mult decât orice pe plan economic”, „[fiind necesar] să se aibă în vedere [această] abordare economică”. Astfel, nu reiese că recurentul a invocat în mod specific la Tribunal o afectare directă ce ar rezulta din situația sa juridică personală, în calitatea lui de mandatar general al Broncho-Air Medizintechnik.

26 Pe de altă parte, Tribunalul a amintit în mod întemeiat la punctul 47 din ordonanța atacată că, potrivit unei jurisprudențe constante referitoare la articolul 263 al patrulea paragraf TFUE, aplicabil *mutatis mutandis* articolului 265 TFUE, un act este susceptibil să îl privească direct pe reclamant dacă situația sa juridică este afectată. Or, astfel cum susține Comisia, în calitatea sa de mandatar general și, în consecință, de reprezentant al Broncho-Air Medizintechnik, situația juridică personală a recurentului nu este afectată, spre deosebire de cea a producătorului reprezentat. În plus, astfel cum a arătat Tribunalul la punctul 49 din ordonanța atacată, simplul fapt că un act este de natură să aibă o influență asupra situației economice a unui reclamant nu este suficient pentru a se putea considera că acest act îl vizează în mod direct (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 februarie 2019, Consiliul/Marquis Energy, C-466/16 P, EU:C:2019:156, punctul 56 și jurisprudența citată).

27 Rezultă că al doilea motiv trebuie înlăturat.

Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe o eroare de drept legată de faptul că Tribunalul a considerat că actul pe care Comisia a omis să îl adopte rezultă exclusiv din aplicarea articolului 8 alineatul (2) din Directiva 93/42

– *Argumentele părților*

28 Recurentul susține că Tribunalul a arătat în mod eronat la punctul 50 din ordonanța atacată că actul pe care Comisia a omis să îl adopte rezultă exclusiv din aplicarea articolului 8 alineatul (2) din Directiva 93/42. Astfel, abținerea de a acționa a Comisiei ar încălca nu doar acest articol 8, ci și articolul 28 și următoarele TFUE, precum și carta. În plus, concluzia Tribunalului potrivit căreia această directivă, în calitate de drept derivat, împiedică aplicarea dreptului primar al Uniunii ar fi eronată. În această privință, Broncho-Air Medizintechnik ar dori în continuare să introducă pe piață dispozitivul Inhaler, iar această introducere pe piață ar fi împiedicată de neadoptarea de

către Comisie a unei decizii. Din această neadoptare a unei decizii ar rezulta o atingere adusă libertății profesionale a Broncho-Air Medizintechnik, o discriminare în raport cu potențialii concurenți și un impediment ca această societate să introducă dispozitivul său pe piață.

29 Comisia contestă argumentația recurentului.

– *Aprecierea Curții*

30 Din constatările Tribunalului care se regăsesc la punctul 50 din ordonanța atacată rezultă următoarele:

„[…] [R]eclamantul susține că abținerea de a acționa imputată Comisiei nu se întemeiază doar pe articolul 8 alineatul (2) din Directiva 93/42, ci și pe articolul 28 și următoarele TFUE și pe articolele 15, 17, 20, 21, 41 și 47 din [cartă], al căror beneficiar personal ar fi în calitate de cetățean al Uniunii. Cu toate acestea, pe lângă caracterul nefondat al acestei susțineri, care ar trebui, așadar, respinsă ca inadmisibilă în temeiul articolului 76 litera (d) din Regulamentul de procedură [al Tribunalului] […], trebuie să se constate că actul pe care Comisia s-ar fi abținut să îl adopte ar decurge doar din aplicarea articolului 8 alineatul (2) din Directiva 93/42. […]”

31 În această privință, trebuie să se constate că recurentul nu contestă constatarea făcută de Tribunal potrivit căreia susținerea sa era complet nefondată și, prin urmare, trebuia înlăturată ca inadmisibilă. Pe de altă parte, Tribunalul a adăugat doar cu titlu suplimentar că actul pe care Comisia s-ar fi abținut să îl adopte ar decurge doar din aplicarea articolului 8 alineatul (2) din Directiva 93/42.

32 Or, potrivit unei jurisprudențe constante, motivele îndreptate împotriva unor considerente neesențiale ale hotărârii atacate nu pot determina ca atare anularea acestei hotărâri și sunt deci inoperante (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 martie 2022, Comisia/Freistaat Bayern și alții, C-167/19 P și C-171/19 P, EU:C:2022:176, punctul 108 și jurisprudența citată).

33 Rezultă că, în măsura în care al treilea motiv este îndreptat împotriva unui considerent neesențial al ordonanței atacate, acest motiv trebuie înlăturat ca inoperant.

34 Având în vedere considerațiile care precedă, toate motivele referitoare la lipsa parțială a calității procesuale active a reclamantului trebuie înlăturate.

Cu privire la caracterul tardiv al acțiunii în primă instanță

Argumentele părților

35 Recurentul contestă concluzia de la punctul 79 din ordonanța atacată potrivit căreia termenul de introducere a acțiunii prevăzut la articolul 265 TFUE a început să curgă la 28 septembrie 2018, data scrisorii adresate de recurent Comisiei, și a expirat la 13 februarie 2019.

36 În primul rând, Tribunalul ar fi denaturat faptele, ar fi făcut o calificare juridică eronată a acestor fapte și ar fi încălcat articolul 265 TFUE. În această privință, numai prin „amenințarea cu introducerea unei acțiuni” ar fi posibilă exercitarea unei constrângeri, astfel încât aceasta ar trebui obligatoriu menționată în solicitarea de a acționa pentru ca data scrisorii să poată constitui

punctul de la care începe să curgă termenul de introducere a acțiunii prevăzut la articolul 265 TFUE. Tribunalul a încălcat articolul 265 TFUE atunci când a apreciat că era dovedit caracterul cominatoriu al scrisorii din 28 septembrie 2018 adresate de recurent Comisiei, deși din această scrisoare nu rezultă că recurentul urma să introducă o acțiune în constatarea abținerii de a acționa în lipsa unei reacții în termen de două luni din partea acestei instituții. În plus, acest caracter cominatoriu ar trebui apreciat în mod obiectiv, astfel încât nu poate fi determinantă împrejurarea, menționată la punctul 70 din ordonanța atacată, potrivit căreia Comisia nu putea aparent exclude că reclamantul va introduce o acțiune în constatarea abținerii de a acționa. În sfârșit, Comisia s-ar fi străduit ca, pe baza informațiilor pe care i le-a furnizat în scrisorile sale din 21 noiembrie și din 18 decembrie 2018, recurentul să renunțe la introducerea unei acțiuni în constatarea abținerii de a acționa.

37 Contrar celor susținute de Comisie, primul motiv nu ar fi inadmisibil. Astfel, aprecierea existenței acestui „caracter cominatoriu” ar constitui o chestiune de drept supusă ca atare controlului Curții într-un recurs.

38 Comisia susține că Tribunalul nu a săvârșit erorile de drept invocate de recurent. Articolul 265 TFUE ar presupune, potrivit unei jurisprudențe constante, existența unui „caracter vădit cominatoriu al punerii în întârziere”. Astfel cum susține recurentul, în cazul în care ar fi necesară o „amenințare” expresă cu introducerea unei acțiuni în constatarea abținerii de a acționa, un astfel de formalism ar întârzia în mod nejustificat procedura prevăzută la articolul 265 TFUE și ar contraveni interesului securității juridice. În plus, în măsura în care recurentul contestă calificarea dată de Tribunal scrisorii din 28 septembrie 2018, argumentația sa ar fi inadmisibilă întrucât, prin intermediul ei, acesta ar urmări în esență să conteste aprecierea faptelor făcută de Tribunal. În fond, această calificare ar fi corectă, dat fiind că Tribunalul a stabilit caracterul cominatoriu al scrisorii din 28 septembrie 2018 pe baza conținutului și a contextului acesteia.

Aprecierea Curții

39 În ceea ce privește, în primul rând, admisibilitatea primului motiv, trebuie amintit că din articolul 256 TFUE și din articolul 58 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene rezultă că Tribunalul este singurul competent, pe de o parte, să constate faptele, cu excepția cazului în care inexactitatea materială a constatărilor sale ar rezulta din înscrisurile aflate la dosar care i-au fost prezentate, și, pe de altă parte, să aprecieze aceste fapte. Aprecierea respectivă nu constituie, mai puțin în cazul denaturării elementelor de probă depuse la Tribunal, o chestiune de drept supusă ca atare controlului Curții. Odată ce Tribunalul a constatat sau a apreciat faptele, Curtea este competentă, în temeiul articolului 256 TFUE, să exercite un control asupra calificării juridice a acestor fapte și asupra consecințelor juridice care au fost stabilite de Tribunal pe baza acestora (Hotărârea din 23 noiembrie 2017, Bionorica și Diapharm/Comisia, C-596/15 P și C-597/15 P, EU:C:2017:886, punctul 55, precum și Hotărârea din 4 februarie 2020, Uniwersytet Wrocławski și Polonia/REA, C-515/17 P și C-561/17 P, EU:C:2020:73, punctul 47).

40 În speță, din cererea de recurs reiese că, prin intermediul primului motiv, care vizează în mod specific aprecierea de la punctele 62, 68, 70 și 79 din ordonanța atacată, recurentul contestă, pe de o parte, criteriul juridic aplicat de Tribunal la acest punct 62, întrucât jurisprudența citată în ordonanța atacată nu se referă, în opinia sa, în niciun caz la o situație comparabilă cu cea în discuție în speță și cu „caracterul cominatoriu” al unei scrisori, care trebuie apreciat în mod obiectiv. Pe de altă parte, recurentul arată că un astfel de caracter cominatoriu nu rezultă din scrisoarea din 28 septembrie 2018.

41 În această privință, trebuie amintit că o calificare juridică a unui fapt sau a unui act efectuată de Tribunal este o chestiune de drept care poate fi invocată în recurs (Hotărârea din 23 noiembrie 2017, Bionorica și Diapharm/Comisia, C-596/15 P și C-597/15 P, EU:C:2017:886, punctul 55, precum și jurisprudența citată). Acest lucru este astfel valabil și în ceea ce privește aspectul dacă o scrisoare precum cea adresată de recurent Comisiei la data de 28 septembrie 2018 are un „caracter cominatoriu” și trebuie, din acest motiv, să fie considerată o solicitare de a acționa care face să curgă termenul prevăzut la articolul 265 TFUE [a se vedea prin analogie Hotărârea din 1 iunie 2006, P & O European Ferries (Vizcaya) și Diputación Foral de Vizcaya/Comisia, C-442/03 P și C-471/03 P, EU:C:2006:356, punctul 90, precum și jurisprudența citată].

42 Rezultă din aceasta că primul motiv este admisibil.

43 În ceea ce privește, în al doilea rând, temeinicia acestui motiv, este necesar să se arate că, la punctele 61 și 66 din ordonanța atacată, Tribunalul, după ce a amintit că o acțiune în constatarea abținerii de a acționa nu poate fi formulată decât în termen de două luni de la expirarea unui prim termen de două luni care curge de la o astfel de solicitare de a acționa, a statuat că acțiunea formulată de recurent era inadmisibilă întrucât, având în vedere titlul și conținutul său, scrisoarea pe care acesta a adresat-o Comisiei la 28 septembrie 2018 trebuia să fie considerată o „solicitare de a acționa”, potrivit articolului 265 TFUE, formulată atât în nume personal, cât și în numele Broncho-Air Medizintechnik.

44 În această privință, Tribunalul a subliniat, pe de o parte, la punctul 67 din ordonanța atacată, că scrisoarea din 28 septembrie 2018 era suficient de explicită și de precisă pentru a permite Comisiei să cunoască în mod concret conținutul deciziei a cărei adoptare i se solicita, și anume o decizie pe care trebuia să o adopte în conformitate cu articolul 8 alineatul (2) din Directiva 93/42, față de măsura de interzicere a introducerii pe piață a dispozitivului Inhaler luată de autoritățile germane.

45 Pe de altă parte, Tribunalul a apreciat la punctul 68 din ordonanța atacată că utilizarea, în această scrisoare, a unor expresii precum „de îndată” sau „orice persistență a Comisiei în refuzul său [va fi considerată de recurent] ca o eschivare intenționată suplimentară” era de natură determine această instituție să conștientizeze caracterul cominatoriu al solicitării recurentului. Tribunalul a adăugat că, în scrisorile adresate ulterior recurentului, printre care cele din 21 noiembrie și din 18 decembrie 2018, Comisia s-a referit întotdeauna la scrisoarea din 28 septembrie 2018 făcând trimitere și identificând în mod concret „solicitările” recurentului, ceea ce evidențiază natura lor cominatorie în raport cu această instituție. Tribunalul a mai precizat că se putea deduce caracterul cominatoriu al scrisorii din 28 septembrie 2018 pentru Comisie din faptul că această instituție, în scrisoarea sa din 18 noiembrie 2018, a dat, prin refuzul său, un răspuns definitiv, în temeiul articolului 258 TFUE, solicitării reclamantului vizând inițierea unei proceduri în constatarea neîndeplinirii obligațiilor împotriva Republicii Federale Germania.

46 Recurentul, deși nu contestă caracterul suficient de explicit și de precis al scrisorii sale din 28 septembrie 2018, susține că aprecierea Tribunalului de la punctul 68 din ordonanța atacată și expusă la punctul 45 din prezenta hotărâre, potrivit căreia această scrisoare are un caracter cominatoriu, este viciată de erori de drept.

47 Trebuie amintit că, potrivit articolului 265 al doilea paragraf TFUE, acțiunea în constatarea abținerii de a acționa este admisibilă numai în cazul în care instituția, organul, oficiul sau agenția respectivă a fost solicitată în prealabil să acționeze. În cazul în care, la expirarea unui termen de

două luni de la data acestei solicitări, instituția, organul, oficiul sau agenția nu și-a precizat poziția, acțiunea poate fi formulată într-un nou termen de două luni. Astfel, o acțiune în constatarea abținerii de a acționa poate fi formulată numai dacă instituția, organul, oficiul sau agenția menționată a fost „solicitată să acționeze” și în măsura în care aceeași instituție, organ, oficiu sau agenție nu și-a „precizat poziția” într-un anumit termen. Sesizarea prealabilă de către un reclamant a instituției, a organului, a oficiului sau a agenției în cauză constituie o formalitate esențială nu numai pentru că reprezintă punctul de plecare pentru a calcula termenele prevăzute în favoarea persoanei interesate, ci și pentru că, prin invocarea inacțiunii, constrânge această instituție, acest organ, acest oficiu sau această agenție să ia o poziție într-un termen limitat cu privire la legalitatea inacțiunii sale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 februarie 1959, De Gezamenlijke Steenkolmijnen in Limburg/Înalta Autoritate, 17/57, EU:C:1959:3, p. 26).

48 În ceea ce privește caracteristicile pe care trebuie să le aibă o solicitate pentru a putea fi calificată drept „solicitare de a acționa” în sensul articolului 265 TFUE, rezultă din jurisprudență că, deși o referire explicită la acest articol este suficientă pentru a da un caracter cominatoriu unei solicitări de a acționa (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 mai 1985, Parlamentul/Consiliul, 13/83, EU:C:1985:220, punctul 24), o astfel de referire nu este indispensabilă atât timp cât această solicitare lasă să se înțeleagă că are ca obiect constrângerea instituției, a organului, a oficiului sau a agenției în cauză să își precizeze poziția (Ordonanța din 18 noiembrie 1999, Pescados Congelados Jogamar/Comisia, C-249/99 P, EU:C:1999:571, punctul 18, Hotărârea din 23 noiembrie 2017, Bionorica și Diapharm/Comisia, C-596/15 P și C-597/15 P, EU:C:2017:886, punctul 54, precum și jurisprudența citată) sau să adopte o decizie oficială într-un termen obligatoriu (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 iunie 1986, Usinor/Comisia, 81/85 și 119/85, EU:C:1986:234, punctul 16).

49 Astfel, solicitarea menționată trebuie, pe de o parte, să aibă un caracter „peremptoriu sau cominatoriu” (Hotărârea din 13 iulie 1961, Elz/Înalta Autoritate, 22/60 și 23/60, EU:C:1961:17, p. 375) și, pe de altă parte, să exprime în mod clar eventualitatea unei acțiuni în contencios în cazul unei abțineri persistente. În consecință, dacă, din solicitarea amintită, nu este posibil să se deducă în mod clar intenția autorului său de a introduce o acțiune în temeiul articolului 265 TFUE în cazul în care nu se dă curs „solicitărilor” sale, aceasta nu poate constitui o punere în întârziere în sensul dispoziției menționate.

50 În speță, este necesar să se constate că, deși scrisoarea din 28 septembrie 2018 era suficient de explicită și de precisă pentru a permite Comisiei să cunoască în mod concret conținutul deciziei a cărei adoptare i se solicita, elementele luate în considerare de Tribunal pentru a califica această scrisoare drept „solicitare de a acționa” nu permit să se considere că reclamantul și-a anunțat în scrisoare intenția de a introduce o acțiune în cazul în care nu se dă curs „solicitărilor” sale.

51 În primul rând, trebuie să se considere că este nevoie să se aprecieze în mod obiectiv caracterul cominatoriu al unei solicitări de a acționa. Astfel, acest caracter trebuie să rezulte din însuși textul solicitării persoanei interesate sau, cu alte cuvinte, să fie dezvăluită prin modul ei de formulare (a se vedea în acest sens Ordonanța din 18 noiembrie 1999, Pescados Congelados Jogamar/Comisia, C-249/99 P, EU:C:1999:571, punctul 19).

52 Or, în primul rând, din cuprinsul punctelor 68 și 70 din ordonanța atacată reiese că, pentru a califica scrisoarea din 28 septembrie 2018 drept „solicitare de a acționa”, Tribunalul s-a întemeiat în special pe elemente care nu reies din textul acestei scrisori și, de altfel, nici din atitudinea reclamantului față de instituția în cauză. Astfel, în cuprinsul acestor puncte, Tribunalul a apreciat că scrisoarea menționată „era de natură să determine Comisia să ia cunoștință de caracterul

cominatoriu al solicitării reclamantului” și că „oricum Comisia nu putea exclude introducerea de către reclamant a unei acțiuni în constatarea abținerii de a acționa ca instrument procedural aflat la dispoziția sa”. Procedând astfel, Tribunalul nu a dedus caracterul cominatoriu al acestei scrisori din textul ei, ci dintr-o interpretare subiectivă pe care o putea da acesteia instituția în cauză și, prin urmare, a ignorat jurisprudența amintită la punctele 48, 49 și 51 din prezenta hotărâre.

53 În al doilea rând, la punctul 68 din ordonanța atacată, Tribunalul, pentru a stabili caracterul cominatoriu al scrisorii din 28 septembrie 2018, s-a întemeiat și pe conținutul scrisorilor adresate ulterior de Comisie recurentului, în care această instituție s-ar fi referit la scrisoarea din 28 septembrie 2018, identificând în mod concret „solicitările” recurentului, fapt ce ar evidenția natura lor cominatorie „în percepția instituției respective”. Cu toate acestea, pe lângă faptul că, astfel cum s-a amintit la punctul 51 din prezenta hotărâre, caracterul cominatoriu al solicitării trebuie să decurgă din solicitarea însăși, trebuie să se constate în orice caz că împrejurarea că aceste „solicitări” au fost identificate în mod concret de Comisie permite doar să se deducă faptul că scrisoarea din 28 septembrie 2018 era suficient de explicită și de precisă pentru a permite Comisiei să cunoască conținutul deciziei a cărei adoptare i se solicita, dar nu că reclamantul va introduce o acțiune în cazul în care nu se dă curs respectivelor „solicitări”.

54 În al treilea rând, Tribunalul a considerat că era posibilă deducerea caracterului cominatoriu al scrisorii din 28 septembrie 2018 pentru Comisie din faptul că această instituție, prin refuzul său, a dat, în temeiul articolului 258 TFUE, un răspuns definitiv, în scrisoarea sa din 18 noiembrie 2018, la solicitarea recurentului de a iniția o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor împotriva Republicii Federale Germania. O astfel de împrejurare este totuși irelevantă, întrucât precizarea poziției instituției în cauză în legătură cu prima solicitare a recurentului nu permite să se determine caracterul cominatoriu al celei de a doua solicitări.

55 În aceste condiții, este necesar să se considere că din motivele ordonanței atacate, amintite la punctele 52-54 din prezenta hotărâre, nu reiese în mod obiectiv caracterul cominatoriu al scrisorii din 28 septembrie 2018.

56 În al doilea rând și în pofida considerațiilor care precedă, trebuie arătat că, la punctul 68 din ordonanța atacată, Tribunalul, pentru a stabili caracterul obligatoriu al scrisorii din 28 septembrie 2018, s-a întemeiat pe „utilizarea unor expresii precum «de îndată» sau «orice persistență a Comisiei în refuzul său [va fi considerată de recurent] ca o eschivare intenționată suplimentară»”.

57 Pe de o parte, Tribunalul însuși a arătat, la punctul 64 din ordonanța atacată, că solicitarea adresată Comisiei de a adopta „de îndată” o decizie în temeiul articolului 8 alineatul (2) din Directiva 93/42 se înscrie în contextul Hotărârii din 22 aprilie 2015, Klein/Comisia (C-120/14 P, nepublicată, EU:C:2015:252, punctul 79), și al Hotărârii din 6 septembrie 2018, Klein/Comisia (C-346/17 P, EU:C:2018:679, punctul 63), în care Curtea a constatat că Comisia era obligată să acționeze după primirea scrisorii autorităților germane din 7 ianuarie 1998. Caracterul cominatoriu al solicitării de a acționa nu ar rezulta, așadar, din utilizarea de către recurent a sintagmei „de îndată” în solicitarea de a acționa adresată de el Comisiei.

58 Pe de altă parte, termenul „eschivare”, în sensul său curent, desemnează o neîndeplinire gravă de către un funcționar a obligațiilor care îi revin. Or, trimiterea făcută de recurent la o astfel de neîndeplinire a obligațiilor nu poate fi interpretată în sensul că își anunța intenția de a introduce o acțiune în cazul în care nu se dă curs „solicitărilor” sale.

59 Prin urmare, nu se poate considera că expresiile menționate la punctul 56 din prezenta hotărâre evidențiază intenția recurentului de a introduce o acțiune în constatarea abținerii de a acționa în cazul în care nu se dă curs „solicitărilor” sale, astfel încât utilizarea lor nu poate permite, prin ea însăși, să fie calificată drept o solicitare de a acționa în sensul articolului 265 TFUE.

60 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se considere că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că, la punctul 69 din ordonanța atacată, a statuat ca fiind întemeiată susținerea Comisiei potrivit căreia termenul pentru introducerea acțiunii în temeiul articolului 265 TFUE, în urma solicitării de a acționa primite de la recurent prin scrisoarea din 28 septembrie 2018, expira la 13 februarie 2019.

61 Rezultă că primul motiv, întemeiat pe o denaturare a faptelor, pe o calificare juridică eronată a faptelor și pe o încălcare a articolului 265 TFUE trebuie admis, fără a fi necesară examinarea celui de al doilea motiv, întemeiat pe o încălcare a principiului protecției încrederii legitime.

62 În aceste condiții, întrucât, la punctul 102 din ordonanța atacată, Tribunalul a respins, cu titlu suplimentar, acțiunea recurentului pentru motivul că acesta a adresat Comisiei o solicitare de a acționa într-un termen nerezonabil, se impune de asemenea examinarea legalității acestui motiv.

Cu privire la caracterul nerezonabil al termenului scurs înainte de solicitarea de a acționa adresată de recurent Comisiei

63 Din moment ce al doilea motiv referitor la caracterul nerezonabil al termenului scurs înainte de solicitarea de a acționa adresată de recurent Comisiei privește în special motivarea ordonanței atacate, acest motiv trebuie examinat în primul rând.

Argumentele părților

64 Recurentul susține că Tribunalul a încălcat articolul 265 TFUE, obligația de motivare și dreptul de a fi ascultat, întrucât Tribunalul nu a ținut seama nicicum de procedurile și de conținutul Hotărârii din 21 ianuarie 2014, Klein/Comisia (T-309/10, EU:T:2014:19), precum și de Hotărârea din 22 aprilie 2015, Klein/Comisia (C-120/14 P, nepublicată, EU:C:2015:252), și de Hotărârea din 6 septembrie 2018, Klein/Comisia (C-346/17 P, EU:C:2018:679). În special, Tribunalul ar fi omis să ia în considerare, pe de o parte, faptul că recurentul a inițiat aceste proceduri nu numai în nume propriu și în numele atmed, ci și în numele Broncho-Air Medizintechnik, societatea titulară inițială a drepturilor de comercializare a dispozitivului Inhaler, și, pe de altă parte, împrejurarea că, deși, potrivit constatărilor Curții, Comisia era obligată să adopte o decizie în temeiul articolului 8 din Directiva 93/42, aceasta tot nu a adoptat-o până în prezent. Tribunalul nu ar fi ținut seama nici de faptul că recurentul încearcă de 20 ani să își comercializeze dispozitivul, iar Comisia este singura care ar putea face posibilă această comercializare prin adoptarea unei decizii în temeiul articolului 8 din Directiva 93/42.

65 Comisia contestă afirmațiile recurentului. În această privință, Tribunalul s-ar fi referit în mai multe rânduri la Hotărârea din 22 aprilie 2015, Klein/Comisia (C-120/14 P, nepublicată, EU:C:2015:252), și în special la constatarea potrivit căreia Comisia era obligată să adopte o decizie în temeiul articolului 8 alineatul (2) din Directiva 93/42 în urma scrisorii autorităților germane din 7 ianuarie 1998. Tribunalul nu ar fi ignorat nici existența unei astfel de obligații atunci când a examinat excepția de inadmisibilitate întemeiată pe caracterul nerezonabil al

termenului scurs înainte de solicitarea de a acționa adresată de persoana interesată Comisiei, ci s-ar fi întemeiat mai curând pe acest aspect, la punctele 94 și 95 din ordonanța atacată, în cadrul aprecierii caracterului nerezonabil.

Aprecierea Curții

66 Trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, în cadrul recursului, controlul Curții are ca obiect, printre altele, verificarea aspectului dacă Tribunalul a răspuns corespunzător cerințelor legale la toate argumentele invocate de recurent. În această privință, Curtea nu impune Tribunalului să facă o expunere care să urmeze în mod exhaustiv și unul câte unul toate argumentele prezentate de părțile în litigiu. Este suficient ca motivarea Tribunalului să permită persoanelor interesate să cunoască motivele pentru care Tribunalul nu a admis argumentele lor, iar Curții să dispună de elemente suficiente pentru a-și exercita controlul (Ordonanța din 10 decembrie 2020, AL/Comisia, C-356/20 P, nepublicată, EU:C:2020:1021, punctele 38 și 39, precum și jurisprudența citată).

67 Este necesar să se arate că, la punctul 99 din ordonanța atacată, Tribunalul a considerat că, având în vedere durata lipsei unei solicitări oficiale de a acționa care să fi fost adresată Comisiei în conformitate cu articolul 8 alineatul (2) din Directiva 93/42 în ceea ce privește dispozitivul Inhaler, solicitarea din 28 septembrie 2018 trebuia considerată ca fiind adresată Comisiei după expirarea unui termen rezonabil.

68 Pentru a ajunge la această concluzie, Tribunalul a arătat mai întâi la punctele 94 și 95 din ordonanța atacată că procedura de aplicare a clauzei de protecție fusese declanșată de autoritățile germane la 7 ianuarie 1998 și că, deși obligația Comisiei de a acționa a nu a fost constatată de Curte decât în Hotărârea din 22 aprilie 2015, Klein/Comisia (C-120/14 P, nepublicată, EU:C:2015:252), această obligație era deja născută la 7 ianuarie 1998.

69 În continuare, la punctul 96 din această ordonanță, Tribunalul a subliniat că Broncho-Air Medizintechnik, în calitate de societate titulară inițială a drepturilor de comercializare a dispozitivului Inhaler, nu s-a adresat nicicând Comisiei pentru a obține informații cu privire la tratamentul clauzei de protecție referitoare la interzicerea introducerii pe piață a acestui dispozitiv sau chiar pentru a solicita în mod oficial adoptarea unei decizii în temeiul articolului 8 alineatul (2) din Directiva 93/42.

70 În sfârșit, la punctele 97 și 98 din ordonanța atacată, Tribunalul a subliniat că, la momentul încheierii acordului de cesiune dintre recurent și Broncho-Air Medizintechnik, intervenit după aproximativ nouă ani de la notificarea din 7 ianuarie 1998, în pofida faptului că părțile erau conștiente de inacțiunea Comisiei în urma notificării de către autoritățile germane a clauzei de protecție, nu au inițiat atunci niciun demers pentru a solicita acesteia în mod formal să acționeze în conformitate cu articolul 265 TFUE. Numai după respingerea definitivă a acțiunii în despăgubire introduse de recurent, și anume la peste 20 de ani de la această notificare, recurentul, acționând în special în numele societății Broncho-Air Medizintechnik, a solicitat Comisiei să acționeze.

71 În acest context, la punctul 100 din ordonanța atacată, Tribunalul a înlăturat argumentația invocată aparent de recurent, potrivit căreia perioada anterioară acordului de cesiune din 27 ianuarie 2007 nu trebuia luată în considerare la aprecierea caracterului rezonabil al termenului în care se solicitase Comisiei să acționeze, având în vedere împrejurarea că recurentul nu putea introduce o acțiune în constatarea abținerii de a acționa decât în calitate de beneficiar al

cesionării drepturilor efectuate de Broncho-Air Medizintechnik. Tribunalul a adăugat, la punctul 101 din această ordonanță, că, deși recurentul a afirmat că a impulsionat Comisia să „resusciteze”, începând cu anul 2007, procedura de aplicare a clauzei de protecție inițiate în anul 1998, trebuia să se constate că acțiunile persoanei interesate urmăreau adoptarea de către Comisie a unei decizii în legătură cu interzicerea introducerii pe piață a dispozitivului effecto, iar nu a dispozitivului Inhaler.

72 Trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, caracterul rezonabil al unui termen trebuie apreciat în funcție de toate împrejurările proprii fiecărei cauze și în special de miza litigiului pentru persoana interesată, de complexitatea cauzei și de diferitele etape procedurale pe care le-a urmat instituția Uniunii, precum și de conduita părților în cursul procedurii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 iunie 2016, Marchiani/Parlamentul, C-566/14 P, EU:C:2016:437, punctele 99 și 100, precum și jurisprudența citată).

73 În această privință, în observațiile sale cu privire la excepția de inadmisibilitate invocată în cauza T-562/19, recurentul a evocat în mod specific mai multe împrejurări de natură să caracterizeze conduita Comisiei raportată la jurisprudența sus-menționată, printre care figurau continuarea în anul 2007 chiar de către Comisie a procedurii de aplicare a clauzei de protecție inițiate în anul 1998, împrejurarea că încă din anul 2015 Curtea constatase obligația de a acționa a acestei instituții, faptul că, în scrisoarea din 16 noiembrie 2018, Comisia însăși a făcut trimitere în mod expres la „notificarea germană din 7 ianuarie 1998”, punând în același timp întrebări de ordin factual și juridic cu privire la dispozitivul însuși, scrisoarea Comisiei din 26 iulie 2019 în care aceasta i-a indicat recurentului că informațiile astfel comunicate erau utile sau chiar caracterul intenționat al conduitei Comisiei.

74 Or, trebuie să se constate că motivarea Tribunalului de la punctele 94-98 din ordonanța atacată este insuficientă în raport cu împrejurările din prezenta cauză și cu argumentația invocată de recurent. În special, Tribunalul era obligată să indice în mod specific în ce măsură aceste împrejurări puteau avea o incidență asupra caracterului rezonabil al termenului în care recurentul a solicitat Comisiei să acționeze.

75 În aceste condiții, este necesar să se admită al doilea motiv în măsura în care este întemeiat pe încălcarea obligației de motivare și, prin urmare, să se anuleze ordonanța atacată, fără a fi necesară examinarea primului și a celui de al treilea motiv.

Cu privire la acțiunea în fața Tribunalului

76 Potrivit articolului 61 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, în cazul în care Curtea anulează decizia Tribunalului, aceasta poate să soluționeze ea însăși în mod definitiv litigiul atunci când acesta este în stare de judecată.

77 În speță, Curtea dispune de elementele necesare pentru a se pronunța în mod definitiv cu privire la admisibilitatea acțiunii formulate de recurent.

78 În cadrul excepției de inadmisibilitate ridicate la Tribunal, Comisia a invocat trei motive de inadmisibilitate a acțiunii în primă instanță, care au fost admise de Tribunal, întemeiate, primul, pe lipsa parțială a calității procesuale active a recurentului, al doilea, pe caracterul tardiv al acestei acțiuni și, al treilea, pe caracterul nerezonabil al termenului scurs înainte de solicitarea de a acționa adresată de recurent Comisiei.

79 Întrucât toate motivele referitoare la lipsa parțială a calității procesuale active a recurentului trebuie înlăturate, astfel cum s-a constatat la punctul 34 din prezenta hotărâre, trebuie să se examineze doar motivul de inadmisibilitate întemeiat pe caracterul tardiv al acțiunii în primă instanță, pe de o parte, și motivul întemeiat pe caracterul nerezonabil al termenului scurs înainte ca recurentul să fi solicitat Comisiei să acționeze, pe de altă parte.

80 În ceea ce privește, în primul rând, motivul de inadmisibilitate invocat de Comisie și întemeiat pe nerespectarea de către recurent a termenului prevăzut la articolul 265 al doilea paragraf TFUE pentru introducerea unei acțiuni în constatarea abținerii de a acționa, Comisia arată că scrisoarea din 28 septembrie 2018, ținând seama de titlul și de conținutul său, iar nu scrisoarea din 4 aprilie 2019, trebuie considerată ca fiind punerea în întârziere care i-a fost adresată, în sensul articolului 265 al doilea paragraf TFUE.

81 Cu toate acestea, astfel cum rezultă din considerațiile de la punctele 43-61 din prezenta hotărâre, scrisoarea din 28 septembrie 2018 nu poate fi considerată, având în vedere modul său de redactare, ca fiind o solicitare de a acționa care a făcut să înceapă să curgă termenul de introducere a acțiunii întemeiate pe articolul 265 TFUE.

82 În schimb, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 28 din ordonanța atacată, în scrisoarea din 4 aprilie 2019, recurentul a solicitat în mod explicit Comisiei să îi comunice dacă va fi adoptată, în conformitate cu articolul 8 alineatul (2) din Directiva 93/42, o decizie în legătură cu dispozitivul Inhaler și a arătat că, în lipsa unui răspuns din partea acestei instituții înainte de 12 aprilie 2019, va introduce o acțiune la Tribunal. Prin urmare, trebuie să se constate că această scrisoare era suficient de explicită și de precisă nu numai pentru a permite instituției pârâte să cunoască în mod concret conținutul deciziei a cărei adoptare i se solicita, ci și pentru a evidenția că avea ca obiect constrângerea instituției intimate de a-și preciza poziția.

83 În speță, acțiunea a fost introdusă la 14 august 2019, respectiv în termenul de două luni care curge de la expirarea primului termen de două luni de la data solicitării de a acționa din 4 aprilie 2019, prelungit, pentru considerente de distanță, cu termenul de zece zile prevăzut la articolul 60 din Regulamentul de procedură al Tribunalului.

84 În aceste condiții, motivul de inadmisibilitate întemeiat pe caracterul tardiv al acțiunii în primă instanță trebuie înlăturat.

85 În ceea ce privește, în al doilea rând, motivul de inadmisibilitate întemeiat pe caracterul nerezonabil al termenului în care recurentul a adresat Comisiei solicitarea de a acționa, aceasta din urmă arată în esență că, la 7 ianuarie 1998, autoritățile germane i-au transmis avizul de notificare a procedurii de aplicare a clauzei de protecție cu privire la dispozitivul Inhaler, astfel încât, chiar presupunând că obligația de a acționa ar fi fost constatată de Curte abia în anul 2015, aceasta ar fi fost în orice caz în sarcina Comisiei de peste 21 de ani și, prin urmare, acțiunea în primă instanță ar fi fost oricum introdusă după expirarea unui termen rezonabil.

86 Astfel cum a amintit Tribunalul în esență în mod întemeiat la punctul 93 din ordonanța atacată, caracterul rezonabil al duratei procedurii nu poate fi stabilit prin raportare la o limită maximă precisă, determinată în mod abstract. Acesta trebuie apreciat în funcție de circumstanțele proprii fiecărei cauze și în special de importanța mizei litigiului pentru persoana interesată, de complexitatea cauzei și de diferitele etape procedurale pe care le-a urmat instituția Uniunii, precum și de conduita părților în cursul procedurii. În această privință, lista criteriilor relevante nu este exhaustivă, iar aprecierea caracterului rezonabil al termenului menționat nu impune o

examinare sistematică de către instanța Uniunii a împrejurărilor cauzei în raport cu fiecare dintre aceste criterii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 noiembrie 2013, Groupe Gascogne/Comisia, C-58/12 P, EU:C:2013:770, punctele 85 și 86, precum și Hotărârea din 5 iunie 2018, Kolev și alții, C-612/15, EU:C:2018:392, punctul 72).

87 Referitor îndeosebi la conduita instituției în cauză, este necesar să se amintească faptul că îi revine acesteia obligația de a-și exercita competențele în conformitate cu principiile generale ale dreptului Uniunii, în special cu principiul bunei administrări (a se vedea prin analogie Hotărârea din 10 martie 2011, Agencja Wydawnicza Technopol/OAPI, C-51/10 P, EU:C:2011:139, punctul 73), consacrat expres în prezent la articolul 41 din cartă, al cărui alineat (1) prevede îndeosebi că orice persoană are dreptul de a beneficia, în ceea ce privește problemele sale, de un tratament imparțial, echitabil și într-un termen rezonabil din partea instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii.

88 Astfel cum a avut deja Curtea ocazia să arate, acest principiu impune ca autoritatea administrativă să examineze diligent și imparțial toate aspectele relevante ale solicitărilor care îi sunt adresate, astfel încât să se asigure că dispune, la momentul adoptării unei decizii, de cele mai complete și fiabile elemente posibile în acest scop. De altfel, această obligație de diligență, ce are drept corolar dreptul conferit oricărei persoane de a beneficia, în ce privește problemele sale, de un tratament imparțial, echitabil și într-un termen rezonabil din partea autorităților administrative, presupune în esență ca, în orice procedură administrativă, autoritatea administrativă să examineze cu grijă și cu imparțialitate toate elementele relevante ale cazului în speță (a se vedea în acest sens și prin analogie Hotărârea din 10 decembrie 1957, Société des usines à tubes de la Sarre/Înalta Autoritate, 1/57 și 14/57, EU:C:1957:13, p. 220, Hotărârea din 4 aprilie 2017, Médiateur/Staelen, C-337/15 P, EU:C:2017:256, punctul 34, precum și Hotărârea din 14 mai 2020, Agrobet CZ, C-446/18, EU:C:2020:369, punctul 44 și jurisprudența citată).

89 În acest context, revine în special autorității administrative în cauză sarcina de a-și preciza poziția, atunci când prezumtiv o face, și de a închide într-un termen rezonabil o procedură deschisă.

90 În speță, în observațiile sale cu privire la excepția de inadmisibilitate, recurentul a susținut în primul rând că nu este pertinentă jurisprudența invocată de Comisie rezultând din Hotărârea din 25 septembrie 2003, Schlüsselverlag J. S. Moser și alții/Comisia (C-170/02 P, EU:C:2003:501, punctul 36), pentru a aprecia că solicitarea sa de a acționa fusese adresată după expirarea unui termen nerezonabil, întrucât aceasta privește aplicarea Regulamentului (CEE) nr. 4064/89 al Consiliului din 21 decembrie 1989 privind controlul concentrărilor economice între întreprinderi (JO 1989, L 395, p. 1), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 1310/97 al Consiliului din 30 iunie 1997 (JO 1997, L 180, p. 1), care prevedea termene stricte al căror obiectiv era acela de a limita durata procedurilor vizate. În schimb, Directiva 93/42 nu ar prevedea astfel de termene stricte.

91 O asemenea argumentație trebuie înlăturată, din moment ce reiese dintr-o jurisprudență constantă, amintită în mod întemeiat la punctul 91 din ordonanța atacată, că respectarea unui termen rezonabil este necesară în toate cazurile în care, în lipsa unor prevederi exprese, principiile securității juridice sau protecției încrederii legitime se opun ca instituțiile, organele, oficiile sau agențiile Uniunii, precum și persoanele fizice sau juridice să acționeze fără nicio limită în timp, riscându-se astfel, printre altele, să fie pusă în pericol stabilitatea situațiilor juridice actuale (a se vedea în acest sens și Hotărârea din 14 iunie 2016, Marchiani/Parlamentul, C-566/14 P, EU:C:2016:437, punctul 96 și jurisprudența citată).

92 În al doilea rând, recurentul invocă faptul că procedura de protecție a fost continuată chiar de Comisie. În special, această instituție ar fi propus ea însăși, în scrisoarea din 22 februarie 2007, recurentului, dar și autorităților germane efectuarea unei evaluări a dispozitivului acestuia din urmă „în contextul procedurii de aplicare a clauzei de protecție din 1998 și soluționarea ei pe baza noilor informații”, astfel încât evenimentele anterioare anului 2007 în ceea ce privește această procedură de aplicare a clauzei de protecție ar fi irelevante. Recurentul mai subliniază în observațiile sale că însăși Comisia, în scrisoarea sa din 16 noiembrie 2018, s-a referit în mod expres la notificarea autorităților germane din 7 ianuarie 1998, declarând că instituția era în curs să analizeze prima solicitare a recurentului. În plus, la 18 decembrie 2018, Comisia i-ar fi transmis recurentului un chestionar detaliat privind aspecte atât factuale, cât și juridice referitoare la interzicerea introducerii pe piață a dispozitivului Inhaler și la procedura de aplicare a clauzei de protecție inițiată de autoritățile germane.

93 În această privință, astfel cum s-a amintit la punctele 86-89 din prezenta hotărâre, caracterul rezonabil al duratei procedurii trebuie apreciat în funcție de circumstanțele proprii fiecărei cauze și în special de miza litigiului pentru persoana interesată, de complexitatea cauzei și de diferitele etape procedurale pe care le-a urmat instituția Uniunii, precum și de conduita părților în cursul procedurii.

94 Mai întâi, în ceea ce privește miza litigiului pentru persoana interesată, trebuie arătat că dispozitivul Inhaler a făcut obiectul unei decizii de interzicere a introducerii pe piață luate de autoritățile germane, întrucât acestea au inițiat procedura de aplicare a clauzei de protecție în temeiul articolului 8 din Directiva 93/42. Or, în prezent, Comisia nu a adoptat o decizie în urma acestei notificări din partea autorităților germane, excluzând din acest motiv introducerea pe piață a acestui dispozitiv.

95 În continuare, în ceea ce privește diferitele etape procedurale pe care Comisia le-a urmat, este necesar să se arate de la bun început că tocmai această instituție a propus, la 22 februarie 2007, continuarea procedurii referitoare la dispozitivul Inhaler inițiate de autoritățile germane în anul 1998, astfel încât în mod întemeiat recurentul susține că nu este necesar să se țină seama de perioada anterioară datei de 22 februarie 2007 pentru a aprecia caracterul rezonabil al termenului în care a fost adresată Comisiei solicitarea de a acționa.

96 În plus, tot Comisia este cea care, în scrisoarea din 16 noiembrie 2018 adresată recurentului, s-a referit în mod expres la notificarea autorităților germane din 7 ianuarie 1998, indicând că era în curs de analiză prima solicitare a recurentului, în următorii termeni:

„Suntem în curs de a analiza prima dumneavoastră solicitare. Înainte de sfârșitul lunii noiembrie 2018, vă vom indica dacă va fi reluată de către Comisie examinarea notificării autorităților germane din 7 ianuarie 1998 și dacă se vor iniția, în acest scop, consultări cu părțile implicate.”

97 De altfel, la 18 decembrie 2018, tot Comisia, referindu-se la notificarea sus-menționată, i-a transmis recurentului un chestionar detaliat cu privire la aspecte atât factuale, cât și juridice referitoare la interzicerea introducerii pe piață a dispozitivului Inhaler și la procedura de aplicare a clauzei de protecție inițiată de autoritățile germane.

98 În sfârșit, în ceea ce privește conduita Comisiei în cursul procedurii, pe lângă faptul că această instituție s-a abținut, cu încălcarea principiilor amintite la punctele 87-89 din prezenta hotărâre, să adopte o decizie în urma notificării autorităților germane din 7 ianuarie 1998 în pofida, pe de o parte, a invitației în acest sens din partea Parlamentului, care figurează în Rezoluția P7_TA

(2011) 0017 menționată la punctul 17 din ordonanța atacată, și, pe de altă parte, a constatării Curții din Hotărârea din 22 aprilie 2015, Klein/Comisia (C-120/14 P, nepublicată, EU:C:2015:252), potrivit căreia Comisia era obligată, în urma acestei notificări, să adopte o decizie în temeiul articolului 8 alineatul (2) din Directiva 93/42, trebuie în special să se țină seama de declarațiile făcute de Comisie recurentului după pronunțarea Hotărârii din 6 septembrie 2018, Klein/Comisia (C-346/17 P, EU:C:2018:67), și după scrisoarea acestuia din 28 septembrie 2018.

99 Astfel, din scrisorile Comisiei din 16 noiembrie și din 18 decembrie 2018, al căror conținut este amintit la punctele 96 și 97 din prezenta hotărâre, reiese că această instituție nu excludea deloc adoptarea deciziei solicitate în pofida termenului scurs de la sesizarea sa, aceste documente neexprimând de altfel nici cea mai mică rezervă în legătură cu caracterul nerezonabil al termenului în care Comisia fusese invitată să acționeze.

100 În aceste condiții, este necesar să se respingă motivul de inadmisibilitate invocat de Comisie, întemeiat pe caracterul nerezonabil al termenului scurs înainte de solicitarea de a acționa care i-a fost adresată de recurent.

101 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, acțiunea introdusă de recurent la Tribunal în temeiul articolului 265 TFUE, având ca obiect constatarea faptului că în mod nelegal Comisia s-a abținut să acționeze în procedura de aplicare a clauzei de protecție inițiată la 7 ianuarie 1998 de Republica Federală Germania și să adopte o decizie în conformitate cu Directiva 93/42 în legătură cu dispozitivul Inhaler, este admisibilă întrucât recurentul a introdus această acțiune în calitate de beneficiar al cesiunii drepturilor încheiate între el și Broncho-Air Mediznik.

102 Cu toate acestea, întrucât, pe fond, litigiul nu este în stare de judecată, cauza trebuie trimisă spre rejudecare la Tribunal.

Cu privire la cheltuielile de judecată

103 Întrucât cauza este trimisă la Tribunal spre rejudecare, cererea privind cheltuielile de judecată trebuie soluționată odată cu fondul.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară și hotărăște:

1) **Anulează Ordonanța Tribunalului Uniunii Europene din 2 iulie 2020, Klein/Comisia (T-562/19, EU:T:2020:300), în măsura în care Tribunalul a respins ca inadmisibilă acțiunea domnului Christoph Klein întemeiată pe articolul 265 TFUE, având ca obiect constatarea faptului că în mod nelegal Comisia Europeană s-a abținut să acționeze în procedura de aplicare a clauzei de protecție inițiată la 7 ianuarie 1998 de Republica Federală Germania și să adopte o decizie, în conformitate cu Directiva 93/42/CEE a Consiliului din 14 iunie 1993 privind dispozitivele medicale, în legătură cu dispozitivul Inhaler Broncho Air®.**

2) **Trimite cauza spre rejudecare Tribunalului Uniunii Europene în vederea pronunțării pe fond.**

3) **Cererea privind cheltuielile de judecată se soluționează odată cu fondul.**

Semnături